

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
ЖИТОМИРСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ**

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Житомирського економіко-гуманітарного
інституту

Катерина ШАФРАНОВА

«02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1.9 УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ

Освітньо-професійна програма Менеджмент
(назва освітньої програми)

освітнього рівня бакалавр
(назва освітнього рівня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності(тей))

Житомирський економіко-гуманітарний інститут

Обсяг, кредитів: 4(120)

Форма підсумкового контролю: залік

Житомир 2024 рік

Робоча навчальна програма дисципліни « Україна в контексті світового розвитку» для здобувачів вищої освіти за галуззю знань 07 Управління і адміністрування, спеціальністю 073 Менеджмент.

«28» серпня 2024 року - 37 с.

Розробник програми:

Савич В.О., доцент кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу

Батаєва К.В., професор кафедри соціально-реабілітаційних технологій Житомирського економіко-гуманітарного інституту Університету «Україна», доктор філософських наук, професор.

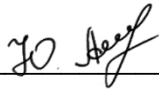
Викладач:

Батаєва К.В., професор кафедри соціально-реабілітаційних технологій Житомирського економіко-гуманітарного інституту Університету «Україна», доктор філософських наук, професор.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри менеджменту та туризму.

Протокол від **«27» серпня 2024 року № 1**

Завідувач кафедри менеджменту та туризму

 Юлія ДИВИНСЬКА
«27» серпня 2024 року

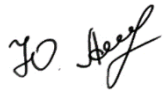
Робочу програму погоджено з гарантом освітньої професійної програми «Менеджмент»

«27» серпня 2024 року

Гарант освітньої професійної програми

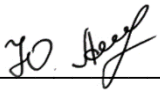
 Катерина ШАФРАНОВА

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028
Дата засідання кафедри / циклової комісії	27.08.2024			
№ протоколу	1			
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=10276> .
(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

В.о. завідувача кафедри Юлія ДИВИНСЬКА

ЗМІСТ

	стор.
1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	7
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4.1. Анотація дисципліни.....	8
4.2. Структура навчальної дисципліни.....	10
4.2.1. Тематичний план.....	12
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни.....	12
4.3. Форми організації занять.....	14
4.3.1. Теми практичних занять.....	14
4.3.2. Індивідуальні завдання.....	14
4.3.3. Теми самостійної роботи здобувачів освіти.....	16
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	17
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності..	17
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально- пізнавальної діяльності.....	19
5.3. Інклюзивні методи навчання.....	19
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	21
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.	21
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру.....	22
6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS.....	23
6.4. Оцінка за залік: шкала оцінювання національна та ECTS.....	23
6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.....	24
6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти	24
6.7. Орієнтовний перелік питань до екзамену (заліку).....	25
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	26
7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю	26
7.2. Глосарій (термінологічний словник).....	28
7.3. Рекомендована література.....	32
7.4. Інформаційні ресурси.....	34
8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	35

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Україна в контексті світового розвитку»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній / освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 4	Галузь знань <u>07 Менеджмент та адміністрування</u>	Вид дисципліни <u>Обов'язкова</u>	
	Спеціальність <u>073 Менеджмент</u>	Цикл підготовки <u>Загальний</u>	
Модулів – 2	Спеціалізація <u>не передбачена</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	
		Семестр	
		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u>	Лекції	
Загальний обсяг годин – 120		30	10
		Практичні, семінарські	
		14	4
		Самостійна робота	
		76	106
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача освіти – 6	Освітній / освітньо-професійний ступінь: <u>Бакалавр</u>	Індивідуальні завдання	
		Вид семестрового контролю: поточний контроль на семінарських заняттях	
		модульний контроль - контрольне завдання за результатами вивчення навчального матеріалу, об'єднаного в модуль	
		підсумковий контроль: залік – 1 год	

Програма дисципліни виконується в повному обсязі не залежно від форми здобуття освіти.

Аудиторне навантаження заочної форми здобуття освіти становить:

1-2 курси навчання ОС «бакалавр» і «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр» та ОКР «молодший спеціаліст» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти;

3-4 курси ОС «бакалавр», 1-2 курси ОС «магістр» – 25% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

Здобувачі освіти заочної форми здобуття освіти мають виконати 100% програми дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи, заплановані програмою дисципліни, і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції). Під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки здобувачів освіти заочної форми для здобуття ними усіх запланованих освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання університет надає додаткову можливість

бажаючим здобувачам освіти заочної форми доєднатись за розкладом до аудиторних занять здобувачів освіти денної форми.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕРЕДРЕКВІЗИТИ:

Вивченню дисципліни передують якісне засвоєння навчального матеріалу в рамках повної загальної середньої освіти

ПОСТРЕКВІЗИТИ:

Навчальна дисципліна «Україна в контексті світового розвитку» є базовою для підготовки здобувачів освіти спеціальностей освітнього ступенів «бакалавр» і є підґрунтям для вивчення фундаментальних дисциплін циклу загальної підготовки.

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Мета навчальної дисципліни - показати місце і роль України у розвитку світової цивілізації.

ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити здобувачів освіти з історією проголошення незалежності, досвідом становлення і проблемами реформування політичної системи України;
- показати етнополітичну ситуацію в Україні у динаміці сучасних зовнішньополітичних викликів;
- довести значимість внеску українців у світову науку, техніку, економіку, культуру, освіту;
- вказати стратегії, що приведуть Україну до розквіту демократії, економіки і людського життя;
- навчити здобувачів освіти давати правдиву оцінку українському національно-визвольному руху та застосовувати його історичний досвід для вирішення сучасних проблем України;
- виховувати у здобувачів освіти почуття патріотизму і прагнення чину в ім'я кращого майбутнього українського народу.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальних модулів

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- розвиток української національної ідеї, умови формування української народності та спільність цього процесу із всесвітньо-історичним;
- форми української державності та національні державотворчі традиції, особливості сучасного розвитку країни в контексті світового розвитку;
- суть стратегії та пріоритети євроінтеграційної політики України;
- оцінювати місце України в системі сучасних геополітичних координат.

вміти:

- аналізувати й узагальнювати матеріал щодо визначення місця України в сучасному світі;
- використовувати набуті знання у повсякденному житті й побуті та майбутній професійній діяльності;
- оцінювати найважливіші події та явища в контексті світових державотворчих традицій;
- відрізняти об'єктивну інформацію про українців та Україну від дезінформації;
- спираючись на здобуті знання, відстоювати інтереси українського народу в Україні та за її межами.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 13. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ПЕРЕЛІК СПЕЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

ПРН 1. Знати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Змістовий модуль 1. Незалежна, цілісна, унітарна Україна в контексті світового розвитку

Тема 1. Проголошення незалежності і розвиток Української демократичної держави.

Тема 2. Досвід становлення і проблеми реформування політичної системи України.

Тема 3. Основні тенденції соціально-економічного розвитку України в контексті світового розвитку.

Тема 4. Культура в контексті цивілізаційного вибору України.

Тема 5. Етнополітична ситуація в Україні у динаміці сучасних зовнішньополітичних викликів.

Змістовий модуль 2. Стратегічні пріоритети в зовнішній політиці України

Тема 6. Членство України в міжнародних організаціях.

Тема 7. Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії.

Тема 8. Євроатлантичний курс України.

Тема 9. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та Україна.

Тема 10. Україна в системі сучасних геополітичних координат (у контексті російсько-української війни). Україна у світовому рейтингу за індексом людського капіталу. Втрати людського капіталу під час війни.

Тема 11. Глобальні проблеми сучасності і Україна.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.
		у тому числі							у тому числі					
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. Незалежна, цілісна, унітарна Україна в контексті світового розвитку														
Тема 1. Проголошення незалежності і розвиток Української демократичної держави.	13	2		1			9	22	2					20
Тема 2. Досвід становлення і проблеми реформування політичної системи України.	15	4		2			9	20						20
Тема 3. Основні тенденції соціально-економічного розвитку України в контексті світового розвитку.	15	4		1			9	20						20
Тема 4. Культура в контексті цивілізаційного вибору України.	11	2		1			9	15						15
Тема 5. Етнополітична ситуація в Україні у динаміці сучасних зовнішньополітичних викликів.	13	2		1			9	15						15
Разом за змістовим модулем 1	67	14		6			45	92	2					90
Змістовий модуль 2. Стратегічні пріоритети в зовнішній політиці України														
Тема 6. Членство України в міжнародних організаціях.	11	4					5	8	2	2				4

Тема 7. Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії.	11	4					5	6	2					4
Тема 8. Євроатлантичний курс України.	7	2					5	4						4
Тема 9. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та Україна.	9	2					5	4						4
Тема 10. Україна в системі сучасних геополітичних координат (у контексті російсько-української війни). Україна у світовому рейтингу за індексом людського капіталу. Втрати людського капіталу під час війни.	7	2					5	4						4
Тема 11. Глобальні проблеми сучасності і Україна.	8	2					6	2						2
Разом за змістовим модулем 2	53	16	6				31	28	4	2				22
Усього годин	120	30	14				76	120	10	4				106

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Україна в контексті світового розвитку»

Разом: 120 год., лекції – 30 год., практичні заняття – 14 год., індивідуальні заняття – ____ год.,
самостійна робота – 76 год.,
підсумковий контроль – 1 год.

Модулі	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
Назва модуля	Незалежна, цілісна, унітарна Україна в контексті світового розвитку					Стратегічні пріоритети в зовнішній політиці України					
Кількість балів за модуль	Не більше 40 балів					Не більше 30 балів					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекцій	Проголошення незалежності і розвиток Української демократичної держави	Досвід становлення і проблеми реформування політичної системи України	Основні тенденції соціально-економічного розвитку України в контексті світового розвитку	Культура в контексті цивілізаційного вибору України	Етнополітична ситуація в Україні у	Членство України в міжнародних організаціях	Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії	Євроатлантичний курс України.	Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та Україна	країна в системі сучасних геополітичних координат (контексті російсько-української війни). Україна у світовому рейтингу за індексом людського капіталу. Втрати людського капіталу під час війни	Глобальні проблеми сучасності і Україна
Теми семінарських занять											
Теми практичних занять	Тема 1. Проголошення незалежності і розвиток Української демократичної держави	Тема 2. Досвід становлення і проблеми реформування політичної системи України	Тема 3. . Основні тенденції соціально-економічного розвитку України в контексті світового розвитку	Тема 4. Етнополітична ситуація в Україні у динаміці сучасних зовнішньополітичних викликів		Тема 5. Членство України в міжнародних організаціях	Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії	Тема 6. Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії		Тема 7. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та Україна	
Теми лабораторних занять											
Самостійна робота	до 5 балів	до 5 балів	До 5 балів	до 5 балів		до 10 балів		до 5 балів		до 10 балів	
Тести	до 10 балів					до 5 балів					
ІНДЗ											

Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (до 20 балів)
Підсумковий контроль	Залік (до 30 балів)

4.3. Форми організації занять

4.3.1 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проголошення незалежності і розвиток Української демократичної держави	2
2	Досвід становлення і проблеми реформування політичної системи України	2
3	Основні тенденції соціально-економічного розвитку України в контексті світового розвитку	2
4	Етнополітична ситуація в Україні у динаміці сучасних зовнішньополітичних викликів	2
5	Членство України в міжнародних організаціях	2
6	Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії	2
7	Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та Україна	2
	Всього:	14

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (**3 бали**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**3 бали**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);

- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Українство в контексті світових цивілізаційних процесів: історичний аналіз.
2. Праісторія українців у контексті світових цивілізаційних процесів.
3. Історичне значення виникнення, розширення та зміцнення Київської Русі на міжнародній арені.
4. Галицько-Волинська держава: внутрішня та зовнішня політика.
5. Українська державність в умовах Великого Князівства Литовського та Речі Посполитої (друга половина XIV ст. – перша половина XVI ст.).
6. Роль Козацько-гетьманської держави на міжнародній арені (середина XVII ст. – кінець XVIII ст.).
7. Українське національно-культурне Відродження кінця XVIII ст. – XIX ст.: періодизація та особливості.
8. Здобутки та наслідки національно-демократичної революції (1917-1920 рр.).
9. Політичне становище України в міжвоєнний період та у Другій Світовій війні.
10. Україна в післявоєнний період та криза радянської тоталітарної системи.
11. Проголошення і розвиток Української незалежної держави.
12. Незалежна, цілісна, унітарна Україна в контексті світового розвитку.
13. Співпраця України з ООН.
14. Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії.
15. України-НАТО: перспективи членства.
16. Країни АТР та Україна.
17. Глобальні проблеми сучасності та Україна.
18. Україна у світових глобалізаційних процесах: виклики і відповіді.
19. Європейська інтеграція: успіхи та проблеми.
20. Шляхи розробки української національної ідеї.

4.3.3. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Проголошення незалежності і розвиток Української демократичної держави	5
2	Тема 2. Досвід становлення і проблеми реформування політичної системи України	5
3	Тема 3. Основні тенденції соціально-економічного розвитку України в контексті світового розвитку	5
4	Тема 4. Етнополітична ситуація в Україні у динаміці сучасних зовнішньополітичних викликів	5
5	Тема 5. Членство України в міжнародних організаціях	5
6	Тема 6. Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії	5
7	Тема 7. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та Україна	5
8	Українське національне відродження і культура у 90-х рр.	5
9	Українська культура в контексті процесів глобалізації	5
10	Російська збройна агресія проти України	5
11	Російська інформаційна війна проти України	5
12	Становлення і розвиток інформаційного суспільства в умовах глобалізації	5
13	Плюси і мінуси вступу України до НАТО	5
14	Місце України у світі в контексті переходу до сталого розвитку	5
15	Україно-Американська взаємодія: сучасний стан та перспективи	6
	Всього:	76

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. Витоки ідей державності в Україні			
Тема 1. Проголошення незалежності і розвиток Української демократичної держави	Конспект лекції, семінарське заняття	10	I
Тема 2. Досвід становлення і проблеми реформування політичної системи України	Конспект лекції, семінарське заняття	10	II
Тема 3. Основні тенденції соціально-економічного розвитку України в контексті світового розвитку	Конспект лекції, семінарське заняття	10	III

Тема 4. Етнополітична ситуація в Україні у динаміці сучасних зовнішньополітичних викликів	Конспект лекції, семінарське заняття	10	IV
	Конспект лекції, семінарське заняття	8	V
	<i>Всього: 40 балів</i>		
Змістовий модуль 2. Стратегічні пріоритети в зовнішній політиці України			
Тема 5. Членство України в міжнародних організаціях	Конспект лекції, семінарське заняття	10	VI
Тема 6. Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії	Конспект лекції, семінарське заняття	10	VII
Тема 7. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону та Україна	Конспект лекції, семінарське заняття	10	VIII
<i>Всього: 4 год</i>	<i>Всього: 30 балів</i>		
	підсумкова модульна контрольна робота, залік	30	
<i>Разом: 14 год</i>	<i>Разом: 100 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Дисципліна «Україна в контексті світового розвитку» включає такі види занять, як лекції, семінарські (практичні) заняття, а також індивідуальну роботу, самостійну роботу та модульний контроль.

Вивчення правознавства рекомендується почати з ознайомлення з тематичним планом, який містить структуру курсу, з планами семінарських та практичних занять, завданнями для самостійної роботи та тематикою рефератів, доповідей. У результаті здобувач освіти отримує уявлення про завдання, яке він має виконати під час вивчення навчальної дисципліни, а також методичні рекомендації для самостійного опрацювання матеріалу та підготовки до занять з метою засвоєння основних знань, сформульованих на підставі сучасних досягнень науки, теоретичних положень і новітнього сімейного законодавства України. Особливу увагу при цьому слід приділити тим темам, при вивченні яких не передбачена лекція.

Лекційні заняття являють собою найбільш економічний спосіб передачі й засвоєння навчальної інформації, зокрема щодо розуміння найсуттєвіших чи

проблемних питань теорії та чинного законодавства, вони проводяться переважно з використанням мультимедійного проектора, що підвищує ефективність засвоєння матеріалу, робить його доступнішим, сприяє активізації роботи здобувачів освіти.

На *семінарські (практичні) заняття* виносяться найбільш складні проблеми, які націлюють здобувачів освіти на всебічне і дискусійне обговорення тем.

Для повного оволодіння теоретичним і нормативним матеріалом з відповідного розділу (теми) необхідно опрацювати матеріали з правознавства, які публікуються в періодичних виданнях, з'являються на відповідних сайтах інтернету, та слідкувати за змінами у законодавстві України. При підготовці до практичних занять здобувачі освіти можуть скористатися консультацією науково-педагогічних працівників кафедри під час їх чергування на кафедрі згідно з відповідним графіком. Крім того, ознайомитися з кафедральними дидактичними матеріалами та методичними розробками, а також із навчальною та науковою літературою, яка є в наявності в бібліотеці Інституту та інших бібліотеках м. Києва.

Сформульовані в навчально-методичному комплексі контрольні питання до кожного практичного заняття доцільно постійно використовувати для самоконтролю стану готовності до рубіжного модульного контролю.

Самостійна робота є індивідуальним видом роботи кожного здобувача освіти над першоджерелами та навчальними посібниками й оцінюється лектором або викладачем за результатами виступів на семінарах, конференціях та при проведенні практичних занять. Систематичне і в повному обсязі виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковою умовою успішного засвоєння змісту основних інститутів сімейного права. Здобувач освіти має виходити з того, що контроль за виконанням завдань для самостійної роботи викладачем буде здійснюватися регулярно (під час опитування на заняттях, під час кожного рубіжного модульного контролю, у тому числі шляхом перевірки запитів у робочих зошитах).

Індивідуальна робота проводиться зі здобувачами освіти з метою виявлення рівня їх підготовки, проблемних питань у навчанні та засвоєнні матеріалу, а також з метою виправлення незадовільних оцінок, отриманих під час семінарських і практичних занять.

Модульний контроль. Кожний здобувач освіти, відповідно до програми курсу, після завершення вивчення кожного модуля зобов'язаний здати модульний контроль (у письмовій формі) та отримати певні бали.

Здобувачам освіти виділяється також час для консультацій із викладачами кафедри.

З метою більш ефективної активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти при вивченні навчальної дисципліни «Права людини та верховенство права у сучасних реаліях» можуть також використовуватись: лекції із проблемних питань, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації тощо.

Кожен із видів методик застосовується викладачем на власний розсуд. При

цьому слід враховувати рівень підготовленості групи, кількість здобувачів освіти, їхнє бажання брати участь у тому чи іншому виді методик активізації процесу навчання, а також особливості конкретної дисципліни.

Лекції із проблемних питань покликані сприяти розвитку логічного мислення здобувачів освіти і характеризуються тим, що коло питань теми може обмежуватися двома-трьома ключовими моментами, увага здобувачів освіти концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних закладів освіти з роздачею під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків із питань, що розглядаються. При читанні лекцій можуть даватись питання для самостійного їх осмислення.

Семінари-дискусії (колоквіуми) проводяться для того, щоб сприяти обміну думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвинути мислення, допомагати формуванню поглядів і переконань, виробити вміння формулювати думки й висловлювати їх, вміння прислухатись до точки зору опонентів і «чути їх», навчитись оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Презентації проводяться у формі виступів за результатами виконання письмових завдань, із науково-навчальними тезами, рефератами, доповідями перед аудиторією тощо, що також доцільно використовувати для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, демонстрації нових наукових поглядів, оригінальних висновків та пропозицій.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації до навчально-пізнавальної діяльності

Стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо); опори на життєвий досвід; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні; інтерактивний метод.

5.3. Інклюзивні методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються спеціальні інклюзивні методи навчання:

- ✓ метод використання цифрового наративу (цифрові тексти, презентації, розповіді, розміщені на блогах, відеокліпи, ігрові квести та ін.);
- ✓ методи забезпечення доступності інформації в різних форматах (збільшений шрифт, електронний формат);
- ✓ методи структурування навчальної інформації за фреймовою моделлю (сегменти у визначеній послідовності виводяться на екран і супроводжуються поясненнями з розкриттям змісту кожного фрейму інформації);
- ✓ методи самостійної роботи (індивідуальна робота та діяльність у групах і парах) базуються на освоєнні певної частини матеріалу за допомогою різних дидактичних і технічних засобів (наочного матеріалу, підручників, SMART-технологій (мережевих, мобільних, інформаційних технологій; робота в групах, парах

використовується на етапах повторення або закріплення (запам'ятовування, застосування) матеріалу).

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовуються для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

- Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

- Методика викладання навчальної дисципліни — вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами та порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами слуху

Для здобувачів освіти з вадами слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має ваду слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з вадами слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценти тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з руховими порушеннями

Здобувачі освіти з руховими порушеннями, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з руховими порушеннями навчатися без необхідності фізично перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голівки).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг виконуваних письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з одного модуля.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів (30 балів).

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов’язкові			
1.1. Відвідування лекцій	-	-	-
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	-	-	-
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	8,5	7	60
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	5	8	40
1.6. Виконання модульної роботи	20		
1.7. Виконання індивідуальних завдань	10		
Разом		-	
Максимальна кількість балів за обов’язкові види роботи: 60			
II. Вибіркові (за вибором здобувача освіти)			
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5		
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5		
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5		
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10		
2.5. Участь у науковій студентській конференції	10		
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	10		
Разом		-	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10			
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 70			

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
67 – 75 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
56 – 66	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
45 – 55	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
26 – 44	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 25		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за залік: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
22 – 25	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
18 – 21	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
15 – 17	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
8 – 14	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 7		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти для ЗАЛІКУ

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (ЗАЛІК)	Сума
Змістовий модуль 1, 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	не більше 30	не більше 100
7	8	7	8	8	8	8	8	8		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Україна в сучасному геополітичному просторі.
2. Трипільська культура як світовий культурний феномен.
3. Перші цивілізації на теренах України.
4. Геополітичні аспекти національної безпеки й оборони України.
5. Зв'язок культури Київської Русі з Античністю.
6. Захист культурних цінностей України в умовах російської неоекспансії та агресії.
7. Суспільно-політичне значення Київської Русі.
8. Утворення Галицько-Волинського князівства та його зв'язок із іншими державами.
9. Внутрішня та зовнішня політика князя Данила Романовича.
10. Адаптація української культури до західних стандартів і відстоювання її суверенітету.
11. Особливості соціально-політичного життя Галицько-Волинської держави.
12. Українські землі під владою іноземних держав (XIV-XV ст.).
13. Європейський вибір сучасної України.
14. Україна: Геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі.
15. Роль Козацько-гетьманської держави на міжнародній арені (середина XVII ст. – кінець XVIII ст.).
16. Національно-визвольна війна середини XVII ст.
17. Становлення козацько-гетьманської державності.
18. Проблеми та перспективи української реформації (1991-2023).
19. Українське національно-культурне Відродження кінця XVIII ст. – XIX ст.: періодизація та особливості.
20. Генеза та періодизація національно-культурного відродження в Україні.
21. Дворянський період українського національно-культурного відродження, його особливості.
22. Народницький період національно-культурного відродження. Суспільно-політична діяльність Кирило-Мефодіївського братства.
23. Національно-культурне відродження в Галичині XIX ст. Культурно-просвітницька діяльність "Руської Трійці".
24. Модерний період національно-культурного відродження, його характерні риси й ознаки.
25. Зародження теорії освіченого абсолютизму в працях Ф. Прокоповича.
26. Просвітитель-демократ та філософ Г.С. Сковорода.
27. «Права, за якими судився малоросійський народ»: зміст і значення.
28. Значення і роль «Історії Русів» для українського суспільства.
29. Геополітичний вимір етнонаціональних процесів в Україні.
30. Культурологічний вимір Євромайдану та Революції Гідності.
31. Діяльність і цивілізаційний вплив Кирило-Мефодіївського товариства (1846-1847 рр.).

32. Основні ідеї, організаційні і програмні положення у «Статуті слов'янського товариства св. Кирила і Мефодія», «Книзі буття українського народу» М. Костомарова.
33. Світовий вплив творчості Т.Г. Шевченка.
34. Діяльність і погляди представників революційного народництва.
35. В. Антонович, його концепції народоправства, федералізму, автономізму та ідеї державності.
36. Погляди та діяльність М. Драгоманова.
37. Ідеї С. Подолинського про державу, її роль і функції в суспільстві.
38. Імідж України та геополітичні концепції її становлення в новому світопорядку.
39. Політичні погляди О. Терлецького.
40. Значення творчості та ідей І. Франка.
41. Націонал-самостійницька концепція М. Міхновського.
42. Націотворча державницька теорія В. Липинського.
43. Україна – Литва: безпековий вимір нових геополітичних стратегій.
44. Україна – Польща: безпековий вимір нових геополітичних стратегій.
45. Українська народна республіка М. Грушевського.
46. Політичні погляди та діяльність В. Винниченка.
47. Відродження козацької держави П. Скоропадського.
48. Політичні погляди С. Петлюри.
49. Сучасні засади розвитку і взаємин України з Європейським Союзом.
50. Перспективи співпраці з НАТО.
51. Взаємодія з ООН.
52. Членство України в міжнародних організаціях.
53. Україна і ЄС: проблеми стратегічної взаємодії.
54. Євроатлантичний курс України.
55. Українсько-російські відносини: міфи та реальність.
56. Глобальні проблеми сучасності і Україна.
57. Порушення міжнародної безпеки та ескалація конфлікту з 2014 року.
58. Цілі сталого розвитку ООН 2016-2030 рр.
59. Позитивні та негативні сторони впливу глобалізації на розвиток національної економіки.
60. Транснаціональні корпорації в Україні: сучасний стан та перспективи інвестицій.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Опорний конспект лекцій; методичні вказівки; орієнтовна тематика самостійної роботи робіт; ілюстративні матеріали; запитання і завдання до заліку; завдання для проведення модульної контрольної роботи (МКР).

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

АРІЇ – стародавні народи індоєвропейської мовної сім'ї.

БУНТ – форма масової поведінки, яка означає ряд стихійних форм колективного протесту: масового хвилювання, повстання. Б. означає непокору офіційній владі. Причиною його виникнення є масове невдоволення чимось (умовами життя і праці, гнітом, поганим ставленням тощо), або кимось (найчастіше керівництвом).

ВЛАДА – це взаємодія, яка ґрунтується на нерівності індивідів, коли одна особа може примушувати одну чи кілька осіб до певних дій, незалежно від їхнього бажання, а іноді й всупереч йому.

ГЕТЬМАНЩИНА – українська козацька держава на території Наддніпрянщини, Сіверщини, Полісся та Східного Поділля.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ – процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації.

ДЕМОГРАФІЯ – наука про населення, яка вивчає його чисельність, склад, структуру, розподіл на території, а також зміну цих об'єктів у часі.

ДЕРЖАВА – форма політичної організації суспільства, основне знаряддя політичної влади; орган управління суспільною структурою, формами власності і пов'язаною з нею структурою виробництва.

ДИНАСТІЯ – монархи того самого роду, які змінюють один одного на троні за правом успадкування або спорідненості; також — правлячий рід, правлячий дім.

ДОМІНУЮЧА КУЛЬТУРА – сукупність цінностей, вірувань, традицій і звичаїв, якими керується більшість членів суспільства.

ЕЛІТА – коло людей, які мають високе суспільне становище, обумовлене особливими професійними, особистісними якостями і досягненнями, або також таких, що отримали свій статус у спадщину або за рахунок просування в межах закритої елітної групи.

ЕТНІЧНА ГРУПА – це частина суспільства, члени якої вважають (або інші так вважають щодо них), що спільним для них усіх є їхнє походження, культура і що вони беруть участь у спільній діяльності.

ЕТНОС – тип культурної спільноти, яка приділяє значну увагу спільному походженню та історичній долі і вирізняється з-поміж інших подібних спільнот однією або кількома культурними особливостями: релігією, звичаями, мовою тощо.

ЕТНОЦЕНТРИЗМ – тенденція оцінювати звичаї, норми і цінності інших культур, з позиції сприйняття власної культури як центральної і безумовно правильної.

ЗВИЧАЇ – це схвалювані суспільством масові взірці дій, які рекомендується виконувати.

ІДЕОЛОГІЯ – система філософських поглядів та ідей, які відображають ставлення їх членів до дійсності, один до одного, способи засвоєння цієї дійсності і її перетворення, відповідно до ідеалів цього суспільного руху, стійка,

спадкоємна і виконує соціальну функцію, виробляючи певному суспільному рухові тип мислення, поведінки і програми соціальної дії.

ІНДОЄВРОПЕЙЦІ – носії індоєвропейських мов, до яких відносяться багато давніх та сучасних народів: вірмени, балти, германці, греки, іллірійці, індійці, іранці, італіки, кельти, слов'яни, тохари, фракійці, фригійці, хетти.

ІСТОРІОГРАФІЯ – спеціальна галузь історичної науки, яка вивчає тенденції розвитку історичних знань, історичної думки, діяльність наукових осередків та центрів історичної науки, внесок визначних істориків у збагачення історичних знань не лише з історії України, але й світової історії.

КИМЕРІЙЦІ – стародавній кочовий народ, який жив на території Північного Причорномор'я (півдня України) в IX — VII століттях до н. е.

КОНТРАКУЛЬТУРА – це різновид субкультури, який не просто відрізняється від домінуючої культури, але протистоїть їй, принципово не сприймаючи пануючих у суспільстві цінностей.

КОНСТИТУЦІЯ – основний державний документ (закон), який визначає державний устрій, порядок і принципи функціонування представницьких, виконавчих та судових органів влади, виборчу систему, права й обов'язки держави, суспільства та громадян.

КОНЦЕПЦІЯ – система взаємопов'язаних поглядів на певні явища і процеси; спосіб їх розуміння і трактування; головна ідея певної теорії.

КУЛЬТУРА – це система цінностей, уявлень про життя і кодів поведінки, спільних для людей, пов'язаних певним способом життя.

КУЛЬТУРНИЙ РЕЛЯТИВІЗМ – це переконаність індивіда у тому, що оцінка окремого елемента культури (звичаю, норми, цінності) можлива тільки в межах тієї культури, з якої він походить.

ЛЕГІТИМНІСТЬ – це здатність системи породжувати і підтримувати віру, що існуючі політичні інститути є найбільш придатними для суспільства.

ЛОБІЗМ – це особлива система реалізації інтересів окремих організацій і різноманітних соціальних груп, шляхом цілеспрямованого впливу на органи законодавчої та виконавчої влади, з метою отримати схвалення або несхвалення ними того чи іншого законопроекту.

ЛЮДСТВО – всі люди в цілому, людська спільнота, сукупність людей (осіб виду людина розумна).

МАСОВА ПОВЕДІНКА – це спонтанні і нетривалі суспільні дії, відносно великої кількості людей, які перебувають у невизначеній ситуації.

МЕТОД – це спосіб, сукупність прийомів і процедур практичного і теоретичного пізнання дійсності, технологічний принцип вивчення об'єкта.

МИСТЕЦТВО – одна з форм суспільної свідомості; вид людської діяльності, що відбиває дійсність у конкретно-чуттєвих образах, відповідно до певних естетичних ідеалів, пізнання і відтворення світу через почуття та переживання.

МОДЕРНІЗАЦІЯ – це перехід від традиційного аграрного стабільного суспільства до світського, урбанізованого, індустріального, до суспільства, яке безперервно змінюється.

НАРОДНИЦТВО – ідеологія і громадсько-політичний рух, що охопив вихідців із дворянства та різночинної інтелігенції Російської імперії у 60-х – 80-х

роках 19 ст. Представники цього напрямку виражали інтереси селянської демократії, поєднуючи радикально-буржуазно-демократичну і антикріпосницьку програму з ідеалами утопічного соціалізму.

НАТОВП – тимчасове і неорганізоване зібрання людей, які перебувають у безпосередній фізичній близькості і мають спільний об'єкт зацікавлення.

НАЦІОНАЛІЗМ – ідеологія і напрямок політики, базовим принципом яких є теза про цінність нації як найвищої форми суспільної єдності та її первинності в державотворчому процесі.

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ – акумулятор прогресивних національних програм, політичних ідей, гасел, цінностей, рушій національного прогресу, основа національно-визвольних рухів, національної самосуверенізації. Національна ідея становить платформу національної ідеології, визначає теоретичні засади національної свідомості.

НАЦІЯ – історична сукупність людей, що має власну назву, свою історичну територію, спільні міфи та історичну пам'ять, спільну масову громадську культуру, спільну економіку і єдині юридичні права та обов'язки для усіх членів.

НЕРІВНІСТЬ – становище, за якого люди не мають рівного доступу до соціальних благ.

НОРМИ – засоби соціальної регуляції поведінки індивідів і груп. У нормативній структурі виділяють звичаї, моральні норми і заводи.

ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ – політика, здійснювана у XVIII столітті в деяких європейських монархічних державах. Її змістом було знищення або перетворення «згори» найбільш застарілих феодальних порядків.

ПАНІКА – це форма масової поведінки, коли люди, зіткнувшись із небезпекою, виявляють неkoordinовані реакції. Під впливом Я. люди діють неорганізовано, емоційно, часто заважаючи і травмуючи один одного.

ПАТРІОТИЗМ – громадянське почуття, змістом якого є любов до батьківщини і готовність пожертвувати своїми інтересами заради неї, відданість своєму народові, гордість за надбання національної культури, особливе емоційне переживання своєї приналежності до країни і свого громадянства, мови, історії, традицій, готовність діяти в інтересах вітчизни та постати на її захист у разі необхідності.

ПЕРВІСНЕ СУСПІЛЬСТВО – тривалий період в історії людства: від початкового етапу становлення людини та суспільства і до виникнення перших цивілізацій.

ПРОГРЕС – це якісні чи структурні зміни певного суспільного явища чи соціальної системи, які, з позиції певних визначених оцінкових критеріїв, становлять удосконалення цього явища, порівняно з його попереднім станом.

ПРОСВІТНИЦТВО – широка ідейна течія, яка відображала антифеодальний, антиабсолютистський настрій освіченої частини населення у другій половині XVII —XVIII століття.

РЕВОЛЮЦІЯ – комплексна зміна багатьох або всіх сторін суспільного життя, яка стосується основ існуючого ладу.

РЕФОРМА – часткове вдосконалення у якійсь сфері життя, ряд поступових перетворень, які не стосуються основ існуючого ладу.

САНКЦІЇ – це покарання і винагороди, які застосовуються суспільною групою до індивіда, який не дотримується засад, обов'язкових для членів цієї групи.

СКІФИ – екзоетнонім грецького походження, який у сучасній науковій та художній літературі застосовується до практично всіх кочових племен, що мешкали у VII—III ст. до н. е. на землях Великого Євразійського Степу, тобто від степів сучасної України на заході й до сучасної Монголії та Китаю на сході.

СЛОВ'ЯНИ – найбільша в Європі етномовна спільність.

СУБКУЛЬТУРА – частина загальної культури, система цінностей, традицій і звичаїв, характерних великій соціальній групі.

СУСПІЛЬНІ РУХИ – це об'єднання великої кількості людей, мобілізованих для підтримки або опору культурним або соціальним змінам.

СУСПІЛЬСТВО – 1) у широкому розумінні це сукупність усіх видів взаємодії та форм об'єднання людей, в якій знаходить вияв їх взаємозалежність один від одного і які склалися історично; 2) у вузькому розумінні – історично конкретний тип соціальної системи, певна форма соціальних стосунків.

ТЕНДЕНЦІЯ – можливість тих чи інших подій розвиватися у певному напрямку.

ТРАДИЦІЇ – елементи соціальної і культурної спадщини, які передаються з покоління в покоління і зберігаються у певній спільноті, соціальній групі протягом тривалого часу.

ТРАДИЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО (до індустріальне) – це суспільство з аграрним укладом, малодинамічними соціальними структурами та із заснованим на традиції способом соціокультурної регуляції. У ньому переважає натуральне господарство, застосовуються прості технології, а відтак – поділ праці є нескладним.

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНА КОРПОРАЦІЯ – це корпорація, що здійснює міжнародне виробництво промислових продуктів на основі прямих іноземних інвестицій та має прямий контроль над своїми закордонними філіями.

УРБАНІЗАЦІЯ – це процес зростання і підвищення ролі міст, збільшення частини міського населення і поширення міського способу життя на всі прошарки населення.

ФУНКЦІЯ – обов'язок, значення, призначення, роль.

ЦИВІЛІЗАЦІЯ – людська спільнота, яка впродовж певного періоду часу (процес зародження, розвиток, загибель чи перетворення цивілізації) має стійкі особливі риси в соціально-політичній організації, економіці та культурі (науці, технологіях, мистецтві тощо), спільні духовні цінності та ідеали, ментальність (світогляд).

ЦІННОСТІ – це загальновизнані переконання щодо цілей, до яких соціальна спільнота (і кожен її член) повинні прагнути, якими вони керуються у своєму щоденному житті.

ШОВІНІЗМ – пропагування переваги одного народу (нації) над іншими народами (націям) й обґрунтування «права» на дискримінацію та пригнічення інших націй.

7.3 Рекомендована література

Навчальна та довідкова література

1. Бисага Ю.М., Петрецька Н.І. Права людини в національному та європейському контекстах : підручник. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 482 с.
2. Молдован В.В., Чулінда Л.І. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина : навчальний посібник. Київ : ЦНЛ, 2020. 206 с.
3. Обушний М.І., Примуш М.В., Шведа Ю.Р. Партологія : навчальний посібник / За ред. М. І. Обушного. К. : Арістей. 2006. 432 с.
4. Речицький В.В. Конституціоналізм. Коротка версія (читанка з конституціоналізму для зацікавлених). Харків : Права людини, 2014. 262 с.
5. Словник складних юридичних термінів і визначень / уклад. : А. Л. Терещенко, П. О. Ізюта, І. Г. Орловська, О. О. Фаст. Київ : Університет «Україна», 2018. 133 с.
6. Шведа Ю.Р. Політичні партії. Енциклопедичний словник. Львів : Астролябія, 2005. 488 с.
7. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій та партійних систем : навчальний посібник. Львів : Тріада плюс. 2004. 528 с.
8. Шевчук С.В. Основи конституційної юриспруденції : навч. пос. Харків : Консум, 2002. 296 с.
9. A Short & Happy Guide to Constitutional Law / Mark C. Alexander. Minnesota, West Academic, 2019. 207 p.
10. Special education law with cases / Joseph R. Boyle, Mary Weishaar, Allyn And Bacon, 2001. 240 p.
11. Історія української соціології. XIX-XXI: навчальний посібник / за редакцією В. П. Степаненка і К. В. Батаєвої. Київ : Інститут соціології НАН України, 2023. 566 с. [https://i-soc.com.ua/assets/files/book/istoriya_ukr_soc_giperfin-27.11.23\(1\).pdf](https://i-soc.com.ua/assets/files/book/istoriya_ukr_soc_giperfin-27.11.23(1).pdf).

Наукова та аналітична література

12. Волошин Ю.О. Конституційна реформа та модернізація в сучасній державі в умовах європейської інтеграції: проблеми теорії та практики / Ю. О. Волошин, О. М. Пересада ; М-во освіти і науки України, Маріуп. держ. ун-т, Представництво європ. орг. публіч. права в Україні. Одеса : Фенікс, 2013. 206 с.
13. Політичні права громадян в країнах ЄС: конституційне регулювання / Школа політ. аналітики при НаУКМА, Укр. незалеж. центр політ. дослідж. ; [за заг. ред. С. В. Балана, С. Г. Конончук]. Київ : Лікей, 2012. 43 с.
14. Речицький В.В. Права людини : модель для нової Конституції України / Всеволод Речицький. Харків : Права людини, 2009. 169 с.
15. Селіванов А.О. Наукові погляди на сучасні конституційні процеси : про Конституцію, про державу, про права і свободи людини, про правосуддя / А. О. Селіванов. Київ : Логос, 2014. 129 с.
16. Скрипнюк О.В. Демократія: Україна і світовий вимір : моногр. Київ : Логос, 2006. 368 с.

17. Фаст О.О., Орловська І. Г. Значення принципу верховенства права для сучасного демократичного суспільства : [Електронний ресурс] / І. Г. Орловська, О. О. Фаст // Електронне науково-фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». 2016. №2. С. 30-33. Режим доступу: http://www.pap.in.ua/2_2016/9.pdf.
18. Фаст О.О. Верховенство права та правова держава: генеза і співвідношення концепцій // Науково-практичне правове видання «Національний юридичний журнал: теорія і практика». №2 (24). 2017. С. 35-37.
19. Фаст О.О. Теоретико-правові основи протидії мобінгу в Україні. Наукові перспективи. № 1(29). 2024. Наукові інновації та передові технології, С. 883-892.
20. Фаст О.О., Орловська І.Г. Баланс адміністративно-правового та колективно-договірного регулювання запобігання та протидії мобінгу. Правові новели. 2024. №22, том 2. С. 138-146.
21. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм : монографія / В. М. Шаповал. К. : Юрінком Інтер, 2005. 560 с.
22. Constitutionalism : Past, Present, and Future. Dieter Grimm. Oxford University Press, 2019. 392 p.
23. Principles of Constitutional Law. John E. Nowak, Ronald D. Rotunda. Minnesota, West Academic, 2016. 988 p.
24. The Three Branches: A Comparative Model of Separation of Powers (Oxford Constitutional Theory) / Christoph Moellers. Oxford University Press, 2013. 275 p.
25. Western Constitutionalism: History, Institutions, Comparative Law. 2nd ed. / Andrea Buratti. Rome: Springer. 2016. 257 p.
26. Vladyslav Teremetskyi, Kseniia Tokarieva, Mykola Stefanchuk, Yaroslava Kovach, Oleksii Fast, Tetiana Fedorenko. Prospects for the Evelopment of Mediation Institute in Notarial Activities. Archives des Sciences: A Multidisciplinary Journal. 2024. Volume 74. Issue 2. pp. 1-6, Paper ID 2024201.

Джерела права та їх тлумачення

27. Загальна декларація прав людини, Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року.
28. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, від 04.11.1950, ратифікована Законом України № 475/97-ВР від 17.07.97.
29. Конституція України.
30. Закон України «Про звернення громадян».
31. Закон України «Про Конституційний Суд України».
32. Кодекс адміністративного судочинства.
33. Кримінальний кодекс України.
34. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
35. Цивільний кодекс України.
36. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки // Постанова КМУ від 04 березня 2023 року №220.
37. Громадянські права. Рішення Верховного Суду США. XIX століття: пер. з англ. / під ред. М. Гаррісон, С. Гілберт. Харківська правозахисна група. Київ : Оптіма, 2005. 264 с.

38. Громадянські права. Рішення Верховного Суду США. XX століття: пер. з англ. / під ред. М. Гаррісон, С. Гілберт. Харківська правозахисна група. Київ : Оптіма, 2005. 304 с.
39. М. Дженіс, Р. Кей, Е. Бредлі. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування : пер. з англ. К. : «АртЕк», 1997. 624 с.
40. Свобода преси. Рішення Верховного Суду США: пер. з англ. / під ред. М. Гаррісон, С. Гілберт. Харківська правозахисна група. Київ : Оптіма, 2005. 276 с.
41. Свобода релігії. Рішення Верховного Суду США: пер. з англ. / під ред. М. Гаррісон, С. Гілберт. Харківська правозахисна група. Київ : Оптіма, 2005. 256 с.
42. Свобода слова. Рішення Верховного Суду США: пер. з англ. / під ред. М. Гаррісон, С. Гілберт. Харківська правозахисна група. Київ : Оптіма, 2004. 252 с.
43. Батаєва К. Михайло Драгоманов про наслідки порушення принципу розділення Церкви та держави. Український соціологічний журнал. 2022. №27. С. 23-32.
44. Батаєва К. Концепція соціального зв'язку Агнеси Звоницької. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2022. №48. С. 14-20.
45. 3. Bataeva E. Social phenomenon of Instagram in metamodern condition. Ideology and Politics Journal. 2024. No. 1(25). pp. 29–52. Scopus
46. Bataeva E. Visualized values on Instagram: A comparison of visual practices among German and Ukrainian.
47. Instagram users. International Journal of Comparative Sociology. 2024. 65(6). pp. 731–751.
48. Bataeva K., Sokurianska L., Bakirov V. Ukrainian veterans in higher education: military identity and educational practices. The Ideology and Politics Journal. Issue 2 (13). 2019. pp. 167-184.

Електронні ресурси

49. <http://www.globepresidents.com/> – Інтернет-сайт, присвячений останнім новинам із офіційних аккаунтів урядів та глав держав світу.
50. <https://www.un.org/> – офіційний сайт Організації об'єднаних націй.
51. <https://www.coe.int/en/web/portal/home> – офіційний сайт Ради Європи.
52. https://www.venice.coe.int/WebForms/pages/default.aspx?p=01_Presentation&lang=RU – офіційний сайт Венеційської комісії.
53. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/rus&c> – офіційний сайт Європейського суду з прав людини.
54. <https://www.coe.int/uk/web/compass/what-are-human-rights-> КОМПАС
Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді (Рада Європи).

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	власний або кафедральний ноутбук	проектор, інтерактивна дошка, фломастери до неї, приміщення з доступом до Інтернету
Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали	проектор, приміщення з доступом до Інтернету